

Јавно предузеће
„Палић-Лудаш“

ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА ПРЕДЕЛОМ ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА” ЗА 2019. ГОДИНУ

Палић, новембар 2018. године

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Број: 353-02-2562/2018-04
Датум: 25.1.2019. године
Немањина 22-26
Београд

Министарство заштите животне средине, в.д. помоћника министра Јасмина Јовић по Решењу о овлашћењу број 021-01-5/11/2017-09 од 11.12.2017. године, на основу члана 54. став 4. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18-др. закон) и члана 23. став 2. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18 и 30/18-др. закон), даје

САГЛАСНОСТ

на

Програм управљања
Пределом изузетних одлика „Суботичка пешчара” за 2019. годину

Образложење

Јавно предузеће „Палић Лудаш”, Палић, коме је чланом 8. Уредбе о заштити Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара” („Службени гласник РС”, бр. 127/03 и 113/04) поверено управљање тим заштићеним подручјем, доставило је 15.11.2018. године, Министарству заштите животне средине Програм управљања Пределом изузетних одлика „Суботичка пешчара” за 2019. годину на сагласност (у даљем тексту: Програм управљања). Одлуку о усвајању Програма управљања донео је Надзорни одбор Јавног предузећа „Палић Лудаш”, Палић, на 41. седници, одржаној 13. 11. 2018. године.

У складу са сугестијама датим од стране Министарства заштите животне средине, 22.1.2019. године достављен је коригован Програм управљања, на који Министарство заштите животне средине даје сагласност.

На Програм управљања дата је сагласност, имајући у виду да исти садржи приоритетне задатке, организационе и материјално-финансијске претпоставке и елементе за обављање послова управљања, односно циљеве заштите и одрживог коришћења, могућности и ограничења за њихово остваривање, детаљан приказ годишњих задатака на чувању, одржавању, унапређењу, приказивању и одрживом коришћењу заштићеног подручја за потребе науке, образовања, рекреације и туризма и укупног социо-економског развоја, приказ конкретних послова на изради и доношењу управљачких докумената, приказ субјеката и организационих и материјалних услова за извршења програма, висине и извора потребних финансијских средстава, а у складу са Законом о заштити природе, Уредбом о заштити Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара”, Плана управљања за период 2011-2020. године и Решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (број 03-2935/2 од 6.11.2018. године).

Ова сагласност саставни је део Програма управљања Пределом изузетних одлика „Суботичка пешчара” за 2019. годину.

Достављено:

ЛП „Палић-Лудаш”, Кањински пут 17а, Палић
Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Сектор за инспекцијске послове,
Бул. М.Пупина 16, Нови Сад,
- Архива

В.Д. ПОМОЋНИКА МИНИСТРА

Јасмина Јовић

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ „ПАЛИЋ-ЛУДАШ”

Број: 92

Дана 30. 01. 2019г.
PALIC

I УВОД

Основ за израду овог програма је Уредба о заштити предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ („Службени гласник РС“ бр. 127/2003, 113/2004), а у складу са Законом о заштити природе, члан 54. и План управљања Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ (сагласност Министарства животне средине, рударства и просторног планирања бр. 353-02-2886/2011-03 и Решење о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе број 03 – 450/2010.), као и Решење о условима заштите природе за израду Годишњег програма управљања заштићеним подручјем Предео изузетних одлика „Суботичка пешчара“ за 2018. годину (Решење број: 03-2935/2 од 06.11.2018. године).

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Главни циљеви и задаци оквирно су одређени Планом управљања ПИО „Суботичка пешчара“ 2011 – 2020. и до сада реализованим активностима датим у Извештајима о остварењу програма управљања ПИО „Суботичка пешчара“ претходних година почев од 2011. године.

- Континуирано развијање и унапређивање чуварске службе, базе података и презентације заштићеног подручја.
Наставак развоја и унапређења рада службе кроз додатну едукацију чувара од стране стручне службе (чувари поседују потврду о положеном стручном испиту, у складу са Правилником о полагању стручног испита за чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014). Наставак развијања базе података у функцији управљања, коришћења и праћења стања. Развијање даљих облика презентације природних вредности подручја, едукативних, рекреативних, еко – и етно – туристичких садржаја у циљу развоја одрживог коришћења и суфинансирања заштите природе уз даље уређивање Визиторског центра Лудаш, као централног места за посетиоце за сва заштићена подручја којима управљамо.
- Спровођење приоритетних мера активне заштите природе (сузбијање инвазивних врста – *Acer negundo*, *Ailanthus altissima*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Asclepias syriaca*, *Celtis occidentalis*, *Fraxinus pennsylvanica*, *Gleditsia triacanthos*, *Robinia pseudoacacia* и зарастања чистина) кроз наставак досадашњих пројеката ревитализације и реинтродукције – локалитет *Крчевине*, *долина Куреша*, *хранилиште* за грабљивице), кроз рад чуварске и стручне службе; мере активне заштите угрожених врста - птице - орао белорепан (*Haliaeetus albicilla*), црна рода (*Ciconia nigra*), еја ливадарка (*Circus pygargus*), мишар (*Buteo buteo*), гавран (*Corvus cornix*), орао крсташ (*Aquila heliaca*), црни орао (*Aquila clanga*), модроврана (*Coracias garrulus*), слепо куче (*Nannospalax leucodon*), шафрањика (*Bulbocodium versicolor*), мочварни мравник (*Phengaris teleius*), кроз рад чуварске и стручне службе и кроз сарадњу на пројектима са Покрајинским заводом за заштиту природе и Удружењем љубитеља природе „Riparia” и појединим истраживачима).
- Наставак и проширење пројекта ревитализације кроз рад на ревитализацији пашњака (претварање ораница у пашњаке), уз валоризацију редовним кошењем или испашом – стимулација традиционалних видови коришћења (парцеле у I и II степену заштите).
- Континуирани рад на усклађивању начина газдовања шумама са циљем да приоритет газдовања постане очување природних вредности шуме, осталих станишта и екосистема кроз сарадњу са корисником шума – ЈП „Војводинашуме“ на спровођењу услова заштите природе у активностима коришћења и гајења шума.
- Смањивање директног антропогеног притиска (појачана контрола кретања и активности у заштићеном подручју у I и II степену на локалитетима *Јасеновачка шума* и *Тресетиште*) кроз појачан стални надзор чуварске службе и одржавање ознака о забрани приступа, а у оквиру рада чуварске службе.
- Наставак едукације локалног становништва и корисника заштићеног подручја о значају очувања природних вредности, кроз организовање активности на кошењу и крчењу чистина.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

A. 1.1. Чување

Чување и надзор у заштићеном подручју Предео изузетних одлика „Суботичка пешчара“ се у континуитету спроводи у циљу превентивне заштите природних вредности и њихових станишта. Активности спроводи четири чувара који су организована у јединствену чуварску службу управљача (свим чуварима је у службеној легитимацији, у рубрици „напомена“ наведено да су чувари и у ПИО „Суботичка пешчара“).

Наша чуварска служба сарађује са осталим корисницима простора и у координацији је са њиховим чуварским службама:

- Јавно предузеће „Војводинашуме“, Шумско газдинство Сомбор, Шумска управа Суботица (6 извршилаца лугара и ловочувара)

Чувари заштићеног подручја надгледају спровођење режима заштите (контролишу на терену забрану приступа локалитетима у првом степену заштите, контролишу промену намене на парцелама – нпр. узоравање ливада, спречавају крађе заштићених врста биљака и животиња, криволов и крађу дрвета у сарадњи са Шумском управом, а у складу са чланом 110. Закона о заштити природе), намену и коришћење површина од стране свих корисника простора, као и посетилаца са акцентом на надзор поштовања услова заштите природе. Чувари ће кроз теренски дневник и даље да извештавају о свим променама, као и о предузетим радњама (прекид или забрана радова, налог за довођење у претходно стање, комуникација са корисницима). Стручна служба и даље прати стање, подноси пријаве инспекцији, или судији за прекршаје и координира праћење поштовања услова заштите природе. И током 2019. године ће се наставити даља стандардизација ових послова.

Чувари на заштићеном подручју Предео изузетних одлика „Суботичка пешчара“ – су Ото Секереш – има Јединствени регистарски број чувара 0011 (број уверења и датум издавања уверења: 152-02-305/2015-17 од 06.07.2015.) и Саша Вујић – Јединствени регистарски број чувара 0324 (број уверења и датум издавања уверења: 152-02-93/2016-17 од 08.03.2016.). Чувари имају израђене службене легитимације чувара заштићеног подручја у складу са Правилником о обрасцу службене легитимације чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014 и 97/2015). Чувари поседују службену одећу и обућу, са одговарајућим обележјима, у складу са Правилником о службеној одећи чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014 и 93/2015).

- Средства су намењена за бруто зараде чувара и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	1.200.000,00
Буџет јединице локалне самоуправе	260.647,92
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	85.631,99
Укупно	1.546.279,91

- Средства су намењена за остале трошкове чуварске службе (гориво, регистрације аута, радна одећа и обућа, камашне, ранац, опрема за возило, ГПС уређај) и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	300.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	249.375,00
Укупно	549.375,00

Планирано је да у току 2019. године, стручна служба управљача континуирано ради на пословима управљања заштићеним подручјем кроз: израду Програма управљања за 2020. годину, извештаја о остваривању програма управљања за 2019. годину, израду пројеката мера активне заштите природе (Крчевине, Хранилиште, ревитализација станишта) и програма динамике активности на управљању популацијама строго заштићених врста (шафрањика, слепо куче), као и на програму реинтродукције врсте текуница - *Citellus citellus*.

- Средства су намењена за бруто зараде осталог особља запосленог код управљача и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство заштите животне средине	80.000,00
Буџет јединице локалне самоуправе	1.041.600,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	45.072,05
Укупно	1.166.672,05

1.2. Одржавање

Управљање отпадом

И током 2019. године су планиране уобичајене активности на одржавању реда и чистоће на одређеним локацијама: код Тресетишта (двонедељном динамиком) и превоз смећа до сабирног центра који је лоциран на Палићу и где га даље преузима надлежна комунална служба. Ове активности (организовање, сакупљање и одношење) реализује чуварска служба током редовних обилазака терена и повремено, кроз организоване активности са локалним становништвом и удружењем планинара. Будући да се ово заштићено подручје граничи са Републиком Мађарском, тачније, Европском унијом и током 2017. године је евидентирана појава великог броја миграната. Континуирано присуство енормног броја људи на терену, гажење и одлагање отпада је изазвало велику штету на стаништима строго заштићених и заштићених врста (одложене огромне количине смећа, угажен терен). Штета се санира у континуитету и активности ће бити настављене и у 2019. години.

- Средства су намењена за трошкове сакупљања и одвожења отпада и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство заштите животне средине	240.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	60.000,00
Укупно	300.000,00

Одржавање постојећег мобилијара

И током 2019. године је планирана поправка (замена носача, лакирање, фарбање) едукативних табли, канти и осматрачница дуж едукативних стаза. То је континуална активности управљача, будући да се мобилијар уништава и пропада током година и да се едукативне и инфо – табле уништавају недељном динамиком и чешће.

- Средства су намењена за трошкове набавке дрвног материјала и другог материјала за одржавање постојећег материјала (лак, фарба, ексери, шрафови, метални делови) и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи од обављања делатности	50.000,00
Укупно	50.000,00

1.3. Обележавање

Обележавање је континуирана активност коју управљач реализује по важећим прописима, у складу са Правилником о начину обележавања заштићених природних добара („Службени гласник Републике Србије”, број 30/92, 24/94 и 17/96), а током 2019. године се планира обнављање уништених ознака граница и табли на улазним тачкама у ПИО „Суботичка пешчара“, као и обнова табли забране приступа на деловима заштићеног подручја са режимом првог степена (које се стално оштећују или уклањају).

- Средства су предвиђена за обнову граница заштићеног подручја (60 багремових стубова) и за поправку и обнову табли забране и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство заштите животне средине	54.400,00
Сопствени приходи од обављања делатности	13.600,00
Укупно	68.000,00

Рад на развијању базе података (катастар, ГИС и др.)

Наставак развијања базе података – активност која се односи на спровођење режима и мера заштите и унапређивања кроз рад на интерактивној бази података за сва заштићена подручја којима управља ЈП „Палић-Лудаш”. И током 2019. године акценат ће бити стављен на унос и обраду података који се односе на станишта строго заштићених и заштићених врста; површине под инвазивним врстама, као и упоредну анализу података који се односе на дугогодишње пројекте. Будући да је идеја да сваки пројекат добије свог координатора у стручној и чуварској служби заживела, систематично ће се и даље радити на сакупљању свих података и спровођењу упоредних истраживања у односу на успешност реализације пројекта. На тај начин ће се видети тренд, тачније, колико су ефикасне активности на мерама активне заштите природе (станишта и таксона). С обзиром да је управљач је сада технички добро опремљен (Trimble Geo 7 GPS са антеном, Trimble TDC 100 ручни GPS, Garmin ручни GPS и чланови чуварске и стручне службе су похађали обуку за рад у одговарајућим програмима (QGIS бесплатан савремени GIS програм), током 2019. године се планира интензиван рад на обиласку терена, картирању, уносу података у базу и обради наведених података.

Поред овога, управљач ће наставити развој географског информационог система (ГИС) као до сада, кроз пројекат Града Суботица (ГИС СУБОТИЦА).

- Средства су намењена за годишњу накнаду за коришћење АГРОС сервиса (Trimble Pivot Platform софтвера) за креирање корекција (GPS/GLONASS) током мерења са GPS апаратом Trimble Geo 7 (до центиметарске тачности) и набавку софтвера GRIDER за трансформацију координата и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	32.160,00
Сопствени приходи од обављања делатности	8.040,00
Укупно	40.200,00

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно – историјским вредностима

- Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица води податке о непокретним културним добрима и евидентираним добрима на подручју и прописао је мере за њихову заштиту. Према сазнањима Управљача, током 2019. године Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица планира активности на извођењу археолошког рекогносцирања терена на подручју Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства.

3. Управљање природним ресурсима

1) Мониторинг – праћење стања

И наредне, 2019. године ће се наставити сарадња са Националним парком „Кишкуншаг“ из Мађарске на успостављању униформног система мониторинга, кроз појачано праћење стања таксона који се у Мађарској налазе на листи Natura 2000 врста. Као и на другим заштићеним подручјима којима управљамо, досадашњим активностима су утврђене значајне врсте које се налазе са обе стране границе, а направљен је и план и динамика праћења популација наведених врста. У Србији још увек не постоји јединствена листа Natura 2000 врста, али ми очекујемо да ће велики број врста које смо дефинисали ући на будућу листу. Наша предложена листа за мониторинг представља списак од 7 биљних врста, 2 врсте инсекта, 1 представник риба, 4 водоземца, 1 врста гмизавца, 51 таксона птица и 11 таксона сисара, све је у складу и са *Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива*. Врсте које су у континуитету праћене протеклих година су обухваћене наведеном листом.

Рбр.	Назив	Народни назив (српски)	Народни назив (мађарски)	IUCN
1	<i>Centaurea sadlerana</i>	зечина, козја брада, Седлеров различак	sedler imola	
2	<i>Astragalus dasyanthus</i>	вунасти козинац	gyarjas csüdfű	
3	<i>Cirsium brachycephalum</i>	краткоглавичаста паламида	kisfészű aszat	Least Concern - LC
4	<i>Colchicum arenarium</i>	мрзовац пешчарски	homoki kikerics	Least Concern - LC
5	<i>Dianthus diutinus</i>	пешчарски каранфил	tartós szegfű	Endangered B1 - EN
6	<i>Iris arenaria</i>	пешчарска перуника	homoki nőszirm	
7	<i>Plantago schwarzenbergiana</i>	Шварценбергова боквица	erdélyi útifű	
	Insecta			
1	<i>Lycaena dispar rutila</i>		nagy tűzlepke	
2	<i>Maculinea (Phengaris) teleius</i>	мочварни мравник	vérfű-hangyaboglárka	Near Threatened - NT
	Ihtiofauna			
1	<i>Misgurnus fossilis</i>	чиков	réti csík	Least Concern - LC
	Batrahofauna			
1	<i>Hyla arborea</i>	гаталинка	zöld levelibéka	Least Concern - LC
2	<i>Pelobates fuscus</i>	жаба чешњача	barna ásóbéka	Least Concern - LC
3	<i>Rana dalmatina</i>	шумска жаба	erdei béka	Least Concern - LC
4	<i>Triturus dobrogicus</i>	подунавски мрмољак	dunai göte	Near Threatened - NT
	Herpetofauna			

1	<i>Emys orbicularis</i>	барска корњача	mocsári teknős	Lower Risk/near threatened - LR/NT
	Ornitofauna			
1	<i>Acrocephalus paludicola</i>	источни трстењак	csíkosfejű nádiposzáta	Vulnerable A2c - V
2	<i>Alauda arvensis</i>	пољска шева	mezei pacsirta	Least Concern - LC
3	<i>Alcedo atthis</i>	водомар	jégmadár	Least Concern - LC
4	<i>Anas (Spatula) querquedula</i>	гроготовац	böjti réce	Least Concern - LC
5	<i>Anthus campestris</i>	степска трепетљика	parlagi pityer	Least Concern - LC
6	<i>Ardea purpurea</i>	срвена чапља	vörös gém	Least Concern - LC
7	<i>Ardeola ralloides</i>	жута чапља	üstökösgém	Least Concern - LC
8	<i>Athene noctua</i>	кукумавка	kuvik	Least Concern - LC
9	<i>Aythya ferina</i>	риђоглава патка	barátréce	Least Concern - LC
10	<i>Aythya nyroca</i>	патка њорка	cigányréce	Near Threatened - NT
11	<i>Botaurus stellaris</i>	водени бик	bölömbika	Least Concern - LC
12	<i>Caprimulgus europaeus</i>	легањ	európai lappantyú	Least Concern - LC
13	<i>Carduelis cannabina</i>	конопљарка	kenderike	Least Concern - LC
14	<i>Chlidonias hybrida</i>	белобрка чигра	fattyúszerkő	Least Concern - LC
15	<i>Chlidonias niger</i>	црна чигра	kormos szerkő	Least Concern - LC
16	<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	fehér gólya	Least Concern - LC
17	<i>Circus aeruginosus</i>	еја мочварица	barna rétihéja	Least Concern - LC
18	<i>Circus pygargus</i>	еја ливадарка	hamvas rétihéja	Least Concern - LC
19	<i>Coracias garrulus</i>	модроврана – златоврана	európai szalakóta	Near Threatened - NT
20	<i>Coturnix coturnix</i>	препелица	fürj	Least Concern - LC
21	<i>Crex crex</i>	прдавац	haris	Least Concern - LC
22	<i>Falco tinnunculus</i>	ветрушка	vörös vércse	Least Concern - LC
23	<i>Galerida cristata</i>	ћубаста шева	búbospacsirta	Least Concern - LC
24	<i>Gallinago gallinago</i>	барска шљука	sárszalonka	Least Concern - LC
25	<i>Haliaeetus albicilla</i>	белорепан	rétisas	Least Concern - LC
26	<i>Hippolais pallida</i>	сиви вољић	halvány geze	Least Concern - LC
27	<i>Hirundo rustica</i>	сеоска лапта	füsti fecske	Least Concern - LC
28	<i>Ixobrychus minutus</i>	чапљица	törpegém	Least Concern - LC
29	<i>Jynx torquilla</i>	вијоглава	nyaktekeres	Least Concern - LC
30	<i>Lanius collurio</i>	руси сврчак	tövisszűrő gébics	Least Concern - LC
31	<i>Lanius minor</i>	сиви сврчак	kis őrgébics	Least Concern - LC
32	<i>Limosa limosa</i>	муљача	nagy goda	Near Threatened - NT
33	<i>Lullula arborea</i>	шумска шева	erdei pacsirta	Least Concern - LC
34	<i>Merops apiaster</i>	пчеларица	gyurgyalag	Least Concern - LC
35	<i>Miliaria calandra</i>	велика стрнадица	sordély	Least Concern - LC
36	<i>Muscicapa striata</i>	сива мухарица	szürke légykapó	Least Concern - LC
37	<i>Nycticorax nycticorax</i>	гак	bakcsó	Least Concern - LC
38	<i>Oenanthe oenanthe</i>	обична белогуза	hantmadár	Least Concern - LC
39	<i>Otus scops</i>	ћук	füleskuvik	Least Concern - LC
40	<i>Parus cristatus</i>	ћубаста сеница	búbos cinege	Least Concern - LC
41	<i>Perdix perdix</i>	јаребица	fogoly	Least Concern - LC
42	<i>Pernis apivorus</i>	осичар	darázsölyv	Least Concern - LC
43	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	обична црвенорепка	kerti rozsdafarkú	Least Concern - LC
44	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	шумски звиждак	sisegő füzike	Least Concern - LC
45	<i>Picus viridis</i>	зелена жуна	zöld küllő	Least Concern - LC

46	<i>Riparia riparia</i>	брегуница	partifecske	Least Concern - LC
47	<i>Streptopelia turtur</i>	грлица	vadgerle	Least Concern - LC
48	<i>Tringa totanus</i>	црвеноноги спрудник	piroslábú cankó	Least Concern - LC
49	<i>Tyto alba</i>	кукувија	gyöngybagoly	Least Concern - LC
50	<i>Upupa epops</i>	пупавац	búbos banka	Least Concern - LC
51	<i>Vanellus vanellus</i>	вивак	bíbic	Least Concern - LC
Teriofauna				
1	<i>Apodemus agrarius</i>	пругасти миш	pirókegér	Least Concern - LC
2	<i>Cricetus cricetus</i>	хрчак	mezei hörcsög	Least Concern - LC
3	<i>Erinaceus europaeus</i>	јеж	európai sün	Least Concern - LC
4	<i>Felis silvestris</i>	дивља мачка	vadmacska	Least Concern - LC
5	<i>Lutra lutra</i>	видра	európai vidra	Near Threatened - NT
6	<i>Microtus arvalis</i>	волухарица	mezei pocok	Least Concern - LC
7	<i>Muscardinus avellanarius</i>	пух лешникар	mogyorós pele	Least Concern - LC
8	<i>Mustela eversmanii</i>	степски твор	molnárgörény	Least Concern - LC
9	<i>Mustela putorius</i>	мрки твор	közönséges görény	Least Concern - LC
10	<i>Nannospalax leucodon</i>	слепо куче	nyugati földikutya	Data Deficient - DD
11	<i>Plecotus austriacus</i>	љиљак	szürke hosszúfűlű-denevér	Least Concern - LC

Планира се и наставак мониторинга станишта строго заштићених врста у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе из Новог Сада. И у ПИО „Суботичка пешчара“ ће се наставити и праћење распрострањења неких инвазивних врста биљака (*Acer negundo*, *Ailanthus altissima*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Asclepias syriaca*, *Celtis occidentalis*, *Fraxinus pennsylvanica*, *Gleditsia triacanthos*, *Robinia pseudoacacia*) – тренд распрострања у односу на спровођење мера активне заштите природе.

Активности на праћењу стања обављају чувари приликом редовних обилазака терена и стручни сарадник у сезонским периодима, у складу са условима заштите природе и извештајима о надзору Покрајинског завода за заштиту природе. Одређене податке о мониторингу, прикупљамо и од истраживача који раде на терену.

Сви прикупљени подаци се уносе у горе поменућу базу. И током ове године се планира уношење локација гнезђења птица, као и популација заштићених врста биљака ГПС уређајем.

На хранилишту за птице грабљивице се реализује мониторинг грабљивица недељном динамиком у периоду од октобра до марта месеца. Наведена активност ће бити настављена и током 2019. године. Управљач поседује резултате из периода пре појаве мигрантске кризе и успостављања троструке металне ограде са Мађарском (годишњи подаци од 2013. године у континуитету), током 2019. године ће се радити анализа присуства грабљивица у периоду пре и након успостављања ограде и појаве већег броја људи у пограничном делу (како миграната, тако и полиције, возила, хеликоптера, дронова).

Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине је успешно аплицирао на IPA програм прекограничне сарадње Мађарска – Србија у оквиру другог позива са пројектом Заштита природе од инвазивних биљних врста („Nature Protection From Invasive Plant Species“ HUSRB/1602/12/0132). Пројекат обухвата активности и мониторинга инвазивних врста, анализе банке семена у земљишту, постављање мерних станица за мерење концентрације полена у ваздуху, механичко и хемијско сузбијање амброзије, едукативне активности и израду базе података инвазивних биљака на територији наших заштићених подручја. Активности се реализују на свим нашим заштићеним подручјима, као и на територији Националног парка „Кишкуншар“, у Мађарској.

Партнер Покрајинском секретаријату је Универзитет „John von Neumann University“ из Кечкемета. Реализација пројекта је започета 31.01.2018. и трајаће до 29.09.2019 године. На пројекту је ангажовано и Јавно предузеће „Палић-Лудаш“ кроз уговора о мониторингу и картирању инвазивних врста на заштићеним подручјима у склопу пројекта „PROTECT“ Monitoring and mapping of invasive species in protected areas for project „PROTECT“ HUSRB/1602/12/0132 – 5.7.2.). У 2019. години ће се наставити активности и мониторинг инвазивних врста, анализе банке семена у земљишту, постављање мерних станица за мерење концентрације полена у ваздуху, механичко сузбијање амброзије, едукативне активности и израду базе података инвазивних биљака на територији наших заштићених подручја. Активности ће се реализовати у складу са решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе број: 03-1165/2 од 14.05.2018. године.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства.

2) Реинтродукција и реколонизација

И током 2019. године ће се наставити програм „Активна заштита модровране постављањем гнездилишних дупљи у Војводини“. Овај пројекат се реализује кроз сарадњу са Удружењем љубитеља природе „Riparia“ из Суботице и базира се на постављању дупљи за гнезђење поменуте врсте (*Coracias garrulus*). Број гнездећих парова модроврана и на подручју ПИО „Суботичка пешчара“ је значајно повећан у последњих пет година. На основу добијених резултата, и постојећег искуства, управљач током године планира да припреми пројекте активне заштите и других заштићених и строго заштићених врста (сива ветрушка, мишар).

Наставиће се активности на *Хранилишту за птице грабљивице*. Наставиће се у континуитету праћење стања – евидентирање таксона који су примећени и који се хране на предметној локацији; праћење температуре и других физичких параметара. Чуvari, који обављају праћење стања у посебне формуларе уносе податке, који се после прикључују заједничкој бази. До сада су евидентирани све очекиване врсте птица. Храна животињског порекла се износи недељном динамиком. Током 2019. године ће се наставити са хватањем и маркирањем грабљивица вештачким маркерима у боји (прстеновима). И у 2019. години је планиран износ хране на хранилиште до краја марта и, од октобра месеца до краја године. Планирано је континуирано одржавање површине хранилишта (кошење, уклањање животињског отпада), као и одржавање самог објекта.

Током 2019. године је планиран наставак реализације пројекта – *Праћење стања популација строго заштићених врста – станишта за потенцијалну реинтродукцију врсте *Spermophilus citellus* (текуница)*. По препоруци Покрајинског завода за заштиту природе, на одређеним локалитетима управљач реализује одржавање континуираним кошењем и испашом оваца, коза и крава у складу са Решењем о условима заштите природе број: 03-2394/2 од 03.10.2018. године. Управљач ће почетком 2019. године покренути процедуру добијања дозволе Министарства, услова заштите природе и друге неопходне документације за реализацију (ре)интродукције текунице и алокације са станишта у окружењу која су ван заштићеног подручја, а где је идентификовано присуство јединки ове врсте (локалитет код *Пачирске пруге*, део Y – коридора ауто – пута). Управљач кроз активности испаше овцама и козама (и кравама од 2018. године) на предметном локалитету више година уназад спроводи припрему терена за реинтродукцију текунице. За прву половину 2019. године је планирана припрема терена за довоз текуница – израда привремених ограда и баријера.

- Средства су намењена за трошкове припреме станишта за боравак текуница (бушење рупа, постављање ограда – летве и жица, доношење хране) и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	80.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	20.000,00
Укупно	100.000,00

3) Рекултивација

До сада на подручју није било активне рекултивације тршћака у депресијама. За 2019. годину управљач и даље планира да ради на припреми *Програма коришћења тршћака*, у ком ће бити обрађени и поједини локалитети овог заштићеног подручја. Надамо се да ће наредне године управљач бити у могућности да изради наведени програм и да ће се израдити Правилник о режиму вода на целом подручју. На основу добијених услова заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (Решење број:03-93/3 од: 06.03.2015.), који се одосе на управљање тршћацима за период 2015 - 2019 годину, стручна служба одређује локације и услове како се може сећи. Чуварска служба ће обављати организацију и надзор ових активности. Активности се одвијају према *Програму коришћења тршћака* усклађеним са условима заштите природе.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи од обављања делатности	50.000,00
Укупно	50.000,00

4) Ревитализација и мере активне заштите природе

Током 2018. године, као и претходних година, ревитализација ће се одвијати на локалитетима станишта шафрањике, спровођењем мера активне заштите природе крчењем дрвенастог подраста (локалитет *Крчевине*). Планира се наставак активности на припреми нових површина за испашу. Испаша козама и овцама се реализује две године уназад, у складу са решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (Решење број: 3-1111/2 од 17.06.2016. године), а од 2018. године се реализује и испаша кравама, у складу са решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (Решење број: 03-2394/2 од 03.10.2018. године) и биће настављена и током 2019. године.

Ревитализација ће се наставити и у току 2019. године, конкретно, на местима где је пре више година уклоњен подраст багрема и других инвазивних алохтоних врста дрвећа. Стадо оваца и коза одржава поменуте површине и примећује се значајно побољшање у саставу вегетације. Надстрешница ће се поново поставити почетком године, а стадо ће се са локалитета „Мрестилиште“ у оквиру Парка природе „Палић“, превести на одговарајућу површину за испашу.

Јавно Предузеће „Палић-Лудаš“ као управљач 5 заштићених подручја већ више година уназад (од 2004. године) је укључено у програме активне заштите модроврана (*Coracias garrulus*) – строго заштићене врсте птице – у сарадњи са цивилним организацијама (првенствено Удружењем љубитеља природе „Riparia“). Резултати су врло значајни, програм је врло успешан. Популација модроврана на нашим теренима се повећавала са четири пара, на близу тридесет парова. У склопу пројекта Conservation of the European Roller in Hungary and Serbia – LIFE18 NAT/HU/000910 и Јавно Предузеће „Палић-Лудаš“ ће имати могућности да ради још интензивнију заштиту ове врсте и да проширује пројектно подручје на комплетно ИВА подручје „RS002 ИВА Суботичка језера и пустаре“ (тачније, поред пет заштићених подручја биће укључено и будуће заштићено подручје Предео изузетних одлика „Кањишки јараши“). Трајање пројекта је пет година, почетак пројекта је крај 2019. године. Партнери су ДЗППС, ПЗЗП, ММЕ (Мађарско орнитолошко друштво), Национални парк „Bükki“ – Мађарска, Национални парк „Hortobágy“ – Мађарска, Национални парк „Körös-Maros“ – Мађарска. Буџет за ЈП „Палић-Лудаš“ је 361.981,500 €.

Циљ пројекта је праћење стања модроврана, повећање популације модроврана, укључивање корисника простора у активну заштиту природе, умањивање фактора који негативно утичу на величину популације модроврана, едукација становништва, промоција активне заштите природе,

изградити националног акционог плана за заштиту модроврана. Основне активности у пројекту су изградња Визиторског центра за промоцију модровране на Лудашком језеру, изградња и постављање вештачких дупљи за модровране, праћење стање популацију модроврана, израда Националног акционог плана за заштиту модроврана, укључивање фармера у активну заштиту- њихова едукација, садња аутохтоних дрвенстих врста на одговорујуће станиште, ревитализација станишта, едукација у школама, у природи и у Визиторском центру, израда web – портала, промоција активне заштите модроврана.

И током 2019. године се планира наставак прикупљања теренских података и припрема за израду програма ревитализације на подручјима запарложених њива, потез у II степену заштите, од Хранилишта до Тресетишта на којима се шире инвазивне врсте (циганско перје, амброзија, канадска штапика), а које су по природи аутохтоне травнате површине (ливаде на степи, песку). Активности на прикупљању података реализује стручна и чуварска служба управљача.

Наставиће се мере одржавања ливада након дугогодишње ревитализације у I степену, локалитети у долини Киреша уз границу (контролисано кошење и испаша), кроз организацију кошења са локалним становништвом на локалитетима код *Крста, испод Јасеновачке шуме и код школе* – локалитет *јужно од шпаргле* – на стаништима под ревитализацијом. За све активности управљач ће исходovati мишљење/решење о условима заштите природе надлежног завода за заштиту природе.

Програм Заштите птица грабљивица у ПИО „Суботичка пешчара“ реализује се кроз активности дохране птица у оквиру *Хранилишта за птице грабљивице*, у складу са Решењем Министарства пољопривреде шумарства и водопривреде, Управа за ветерину - број: 323-02-01435/2012-05 од 05.10.2012. године. Хранилиште започиње са радом сваке године у октобру и траје до краја марта наредне године.

- Средства су намењена за трошкове зараде стручне службе и трошкове износа хране на хранилиште за птице грабљивице (трошкови горива, трошкови набавке цакова, најлонских фолија, средстава за дезинфекцију) и износе:

Средства за одржавање стада коза и оваца обезбеђује	износ
Министарство заштите животне средине	80.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	20.000,00
Укупно	100.000,00

5) Задаци и активности на заштити и управљању шумама

Највећи део површина „Суботичке пешчаре“ (68%) је по намени шумско земљиште чији корисник је ЈП „Војводинашуме“, Шумско газдинство „Сомбор“ из Сомбора, а непосредни извршилац је Шумска управа Суботица.

Планира се надзор (као део редовног рада чуварске и стручне службе) у шуми (којом газдује Шумско газдинство „Сомбор“, Шумска управа „Суботица“) и колаборативна сарадња на одржавању шумског реда и мира у заштићеном подручју са Шумском управом Суботица. Планира се даље информисање шумарских служби о стаништима заштићених/строга заштићених врста (шафрањика, ибришим каранфил, мала саса, стежица, мала свећица; гнезда грабљивица и сова) на површинама III степена заштите, како се током радова у шуми не би оштетили примерци и популације (кошење и тањирање пруга и просека, подизање засада са храном за дивљач на чистинама, сеча). Покрајински завод за заштиту природе је Мишљењем број: 03-84/2 од 06.03.2017. године, издатом ЈП „Војводинашуме“ указао на потребу усаглашавања одређених шумских радова са Уредбом о заштити ПИО „Суботичка пешчара“. Како се наводи у поменутом Мишљењу, услад специфичности појаве

строго заштићених биљних врста (Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива – „Службени гласник Републике Србије“ број 5/2010), а према надлежностима управљача утврђеним у члану 56, 57 и 68 Закона о заштити природе, пре извођења радова на коришћењу, нези и заштити шума, потребно је „Пројекат газдовања шумама“ доставити стручној служби управљача ради:

- Обележавања станишта строго заштићених врста унутар површина на којима су планирани радови.
- Дефинисања оптималних праваца за извлачење сортимената, узимајући у обзир положај субјединица строго заштићених врста и технолошке могућности извођења радова.
- Изградње и одржавања противпожарних пруга на начин којим се неће уништити највреднија строго заштићених врста.
- Одстрањивања инвазивних биљних врста унутар и у окружењу субјединица строго заштићених врста биљака.

Приоритетне активности управљача и током 2019. године ће бити спречавање деградације шумских и шумостепских станишта планским активностима чији је циљ трајно уништавање популације инвазивних дрвенастих врста (првенствено јединки америчког копривића и киселог дрвета).

Почетком године се планира састанак са представницима ЈП „Војводинашуме“, како би се размотрили планови корисника за 2019. годину. У случају да корисник шуме, ЈП „Војводинашуме“ планира активности на пошумљавању, управљач ће, свакако и током 2019. године контролисати наведене активности, тачније, решења о условима заштите природе надлежног завода за заштиту природе.

Током 2019. године, управљач, у циљу активне заштите пешчарских станишта биљних врста на чистинама унутар шуме, планира да даље обавља одређене активности чишћења и активност организовања сакупљања грања и чишћења подраста на одређеним површинама.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства.

6) Задаци и активности на заштити и управљању ловном фауном

Заштићено подручје обухвата већи део ловишта „Суботичке шуме“ којим газдује Шумско газдинство „Сомбор“, Шумска управа „Суботица“ на основу годишњих Планова који су у складу са Ловном основном ловишта „Суботичке шуме“ за период 2018 – 2027.

Планира се сарадња чуварске службе са ловочуварском службом корисника шума у надзору подручја.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства.

7) Задаци и активности на заштити и управљању риболовном фауном

На основу законских обавеза (Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда „Сл гласник РС“, бр. 128/14) ЈП „Палић – Лудаш је доставио Покрајинском заводу за заштиту природе на мишљење предлог за утврђивање рибарских подручја у оквиру заштићених подручја на којима се управља.

У оквиру Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ евидентиране су следеће водене површине, и предложене као делови будућег рибарског подручја:

- Мајдан песка - „Мајдан“ – II степен заштите,
- Тресетно језеро у I степену заштите,
- Тресетно језеро у II степену заштите,
- Водено окно 1 – I степену заштите,
- Водено окно 2 – делом у I делом у II степену заштите.

Завод је у свом мишљењу (број 03-2157/2 од 26.10.2016.) навело да Водено окно 1 (у I степену заштите), Водено окно 2 (делом у I делом у II степену заштите) и „Мајдан“ не представљају погодна станишта за останак рибљих врста, и да у смислу члана 2, став 1, тачка 28 Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл. гласник РС“, бр. 128/14) не могу се сматрати риболовним водама. Имајући у виду горе наведене, а на основу прописаних мера заштите из Уредбе о заштити Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ („Сл. гласник РС“, бр. 127/03 и 113/04), Покрајински завод за заштиту природе сматра да на оивм воденим стаништима не треба прогласити рибарско подручје.

На основу члана Уредбе у режиму I степена заштите забрањује се коришћење природних богатстава и други облици коришћења простора и активности осим научних истраживања и контролисане едукације. Стога на Тресетном језеру у режиму заштите I степена није могуће прогласити рибарско подручје.

На подручју под режимом заштите II степена члан 5, став 2, тачка 16 Уредбе забрањује приступ посетиоцима, осим под посебним условима (просторно и временски ограничено). Тресетно језеро у II степену заштите представља станиште строго заштићених врста биљака и животиња типичних за тресетно земљиште и барске екосистеме. На подручју овог језера могуће је прогласити рибарско подручје, међутим коришћење тог рибарског подручја треба да иде у правцу заштите аутохтоних врста риба и примена мера за унапређење њихових популација.

На основу горе наведеног, ЈП „Палић – Лудаш“ ће током 2019. године наставити процедуру проглашења рибарског подручја у оквиру ПИО „Суботичка пешчара“ са тражењем посебних услова за коришћење Тресетног језера у II степену заштите.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства.

8) Задаци и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем

Већи део пољопривредног земљишта је у државном власништву. Део ових површина је издаван у закуп (делови II и III степена заштите). Стручна служба управљача је почетком 2016. године доставила Комисији за израду Програма уређења пољопривредног земљишта града Суботице податке у вези са површинама које се налазе на заштићеном подручју, у циљу изузимања наведене површине из Програма. Градска управа Града Суботице – Служба за пољопривреду и пољопривредно земљиште је доставила податке Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде (дописом број: IV08/II-320-77/2018 од 04.07.2018. године) и затражила да се нађе начин да управљач правно – формално може да постане корисник површина које су у програму лицитације пољопривредног земљишта и то на површинама у режиму II и III степена заштите (пошто је I степен, свакако изузет), на којима се реализују пројекти ревитализације у складу са решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (решење број:03-3373/2 од 19.01.2018. године). Наведено министарство је доставило допис Градској управи (допис број:951-01-01859/2018-14 од 11.07.2018. године) у ком наводи да се заштита и развој заштићених подручја спроводи према Програму заштите и развоја наведеног заштићеног подручја, на који сагласност даје Министарство заштите животне средине. С обзиром на горе наведено, управљач у прилогу овог програма доставља листу катастарских парцела на којима се спроводи ревитализација станишта.

Циљ је очување карактеристика станишта – влажних ливада и фрагмената степске, слатинске, пешчарске вегетације и вегетације отворених пескова. Због распарчености природних станишта негативни утицаји пољопривредног окружења и присуства људи су изузетно јаки. Ширење инвазивних врста и сукцесија екосистема, без контролисаних активности на спровођењу мера активне заштите, води пропадању станишта и врста. На површинама које су предмет ревитализације станишта идентификоване су следеће врсте биљака и животиња: строго заштићена врста: *слепо куче* (*Nannospalax (leucodon) montanosyrmiensis*), шафрањика (*Colchicum bulbocodium*) и станишта и заштита птица грабљивица.

Врсте шафрањика (*Colchicum bulbocodium*) се налазе на листи строго заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива – Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, бр. 5/2010), Прилог I – Строго заштићене дивље врсте биљака, животиња и гљива.

Предлажемо изузимање свих катастарских парцела на којима је евидентирано присуство наведених таксона (табела у прилогу: Ревитализација станишта; Управљање популацијом природних реткости – слепо куче (*Nannospalax (leucodon) montanosyrmiensis*)), Управљање популацијом природних реткости – шафрањика (*Colchicum bulbocodium*) и Мере активне заштите станишта и заштита птица грабљивица).

Контрола кошења ливада у циљу спровођења режима (кошење после завршетка цветања заштићених и строго заштићених врста биљака, остављање непокошених трака у ширини од једног до десет метара, као прибежиште за фауну) и испаше (број грла по хектару, кретање ван станишта заштићених врста у генеративном периоду) ће се одвијати континуирано. Такође, чуварска служба ће у континуитету радити на контроли спровођења активности по решењима о условима заштите природе.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Буџет јединице локалне самоуправе	500.000,00
Укупно	500.000,00

Пројекат: Ревитализација станишта у заштићеном подручју Предео изузетних одлика „Суботичка пешчара“

Степен заштите	Катастарска општина	Број кат. парцеле	/	Подброј	Део	Намена	Класа	Површина (ha)
2	КО Нови Град	25572			део	ШУМА	3	10.3100
2	КО Нови Град	25574			део	ШУМА	3	0.7500
2	КО Нови Град	25576			део	ШУМА	3	12.8800
2	КО Нови Град	25577			део	ШУМА	3	1.5000
2	КО Нови Град	25822	/	1		ЛИВАДА	5	4.9012
2	КО Нови Град	25832				ЛИВАДА	2	1.6249
2	КО Нови Град	25835				ШУМА	2	2.7147
2	КО Нови Град	25838				ЛИВАДА	2	0.4354
2	КО Нови Град	25839				ЛИВАДА	2	1.4487
2	КО Нови Град	25840				ЛИВАДА	2	0.1394
2	КО Нови Град	25841				ТРСТИК-МОЧВАРА	1	6.8062
2	КО Нови Град	25842				ШУМА	2	1.2862
2	КО Нови Град	25844				ШУМА	2	5.9696
2	КО Нови Град	25845			део	ШУМА	3	1.3500
2	КО Нови Град	25846			део	ШУМА	3	16.5800
2	КО Нови Град	25847			део	ШУМА	3	9.2300
2	КО Нови Град	25852			део	ШУМА	3	7.6333
2	КО Нови Град	25853			део	ШУМА	3	10.3768
2	КО Нови Град	25854			део	ШУМА	3	14.1914
2	КО Нови Град	25859			део	ШУМА	3	5.1600
2	КО Нови Град	25905				ЊИВА	7	1.5571
2	КО Нови Град	25906				ЊИВА	7	3.3276
2	КО Нови Град	25907				ЊИВА	7	0.2663

Програм управљања ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА“ за 2019. годину

2	КО Нови Град	25908			ЊИВА	7	0.0888
2	КО Нови Град	25928			ЛИВАДА	4	0.1702
2	КО Нови Град	25929			ЊИВА	7	0.0529
2	КО Нови Град	25930			ЊИВА	7	0.0646
2	КО Нови Град	25931			ЊИВА	7	0.1459
2	КО Нови Град	25935			ЊИВА	7	0.0687
2	КО Нови Град	25936			ЊИВА	7	0.0246
2	КО Нови Град	25937			ЊИВА	7	0.0244
2	КО Нови Град	25938			ЊИВА	7	0.1585
2	КО Нови Град	25939			ЊИВА	7	0.2752
2	КО Нови Град	26047			ЊИВА	7	0.3133
2	КО Нови Град	26054			ЊИВА	7	5.4411
2	КО Нови Град	26055			ЊИВА	7	1.7395
2	КО Нови Град	26056			ЊИВА	7	3.9171
2	КО Нови Град	26057			ЊИВА	7	2.5897
2	КО Нови Град	26058			РАЅЊАК	6	4.8216
2	КО Нови Град	26059			ШУМА	3	5.4830
2	КО Нови Град	26091			ШУМА	3	4.9563
2	КО Нови Град	26092			ПАШЊАК	6	0.6057
2	КО Нови Град	26093			ПАШЊАК	6	1.8153
2	КО Нови Град	26094			ЛИВАДА	6	0.4117
2	КО Нови Град	26095			ШУМА	4	7.8930
2	КО Нови Град	26098	/	1	ПАШЊАК	6	9.8433
2	КО Нови Град	26103			део ШУМА	2	27.7939
2	КО Палић	3121			део ШУМА	3	0.8700
2	КО Палић	3134			део ШУМА	2	4.7900
2	КО Палић	3135			део ШУМА	2	1.4700
2	КО Палић	3136			део ШУМА	2	1.1700
2	КО Палић	3137			део ШУМА	2	0.2100
2	КО Палић	3141			део ШУМА	3	3.8100
2	КО Палић	3142			део ШУМА	3	0.6000
2	КО Палић	3143			део ШУМА	3	2.2900
2	КО Палић	3145			ШУМА	3	3.7149
2	КО Палић	3146			део ШУМА	3	32.5578
2	КО Палић	3147			део ШУМА	3	19.0880
2	КО Палић	3148			део ШУМА	3	15.5600
2	КО Палић	3150			део ШУМА	3	9.8215
2	КО Палић	3151			део ШУМА	3	3.7600
2	КО Палић	3152			ШУМА	3	13.2185
2	КО Палић	3153			део ШУМА	3	11.1967
2	КО Палић	3154			део ШУМА	3	9.7849
2	КО Палић	3155			део ШУМА	3	1.0700
2	КО Палић	3156			део ШУМА	3	2.3000
2	КО Палић	3157			део ШУМА	3	8.3000
2	КО Палић	3158			део ШУМА	3	9.2200
2	КО Палић	3159			део ШУМА	2	3.5900

Програм управљања ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА“ за 2019. годину

2	КО Палић	3160			део	ШУМА	2	9.0700
2	КО Палић	3168			део	ШУМА	2	4.0100
2	КО Палић	3289				ЊИВА	6	0.7830
2	КО Палић	3359				ПАШЊАК	5	1.6381
2	КО Палић	3364				ЛИВАДА	6	0.7089
2	КО Палић	3365				ЊИВА	8	3.7609
2	КО Палић	3417				ТРСТИК-МОЧВАРА	4	1.5098
2	КО Палић	3419				ТРСТИК-МОЧВАРА	4	0.1752
2	КО Палић	3421				ЊИВА	8	0.1451
2	КО Палић	3428				ЊИВА	6	6.0805
2	КО Палић	3451			део	ПАШЊАК	6	5.5230
2	КО Палић	3544				ЊИВА	8	0.5755
2	КО Палић	3545				ЊИВА	8	0.1031
2	КО Палић	3546				ЛИВАДА	6	2.0050
2	КО Палић	3549				ЊИВА	6	1.9977
2	КО Палић	3552				ТРСТИК-МОЧВАРА	4	3.2170
2	КО Палић	3553				ЊИВА	8	1.3247
2	КО Палић	3554				ТРСТИК-МОЧВАРА	3	0.2151
2	КО Палић	3555				ЛИВАДА	6	0.1709
2	КО Палић	3556				ЛИВАДА	6	0.8173
2	КО Палић	3557				ТРСТИК-МОЧВАРА	4	3.3217
2	КО Палић	3560	/	1		ЊИВА	7	0.3150
2	КО Палић	3561	/	2		ЛИВАДА	6	0.3832
2	КО Стари Град	26207			део	ЊИВА	7	10.9600
2	КО Стари Град	26209			део	ШУМА	3	25.3400
2	КО Стари Град	26210			део	ШУМА	3	7.0100
2	КО Стари Град	26211			део	ШУМА	2	12.8200
2	КО Стари Град	26213			део	ШУМА	2	12.5436
2	КО Стари Град	26214			део	ШУМА	2	11.8491
2	КО Стари Град	26215			део	ШУМА	2	14.7322
2	КО Стари Град	26217			део	ШУМА	2	1.2600
2	КО Стари Град	26246			део	ШУМА	2	9.3949
2	КО Стари Град	26247				ШУМА	2	9.4815
2	КО Стари Град	26260				ШУМА	3	8.0948
2	КО Стари Град	26261			део	ШУМА	3	0.7500
2	КО Стари Град	26264			део	ШУМА	3	1.3000
2	КО Стари Град	26265			део	ШУМА	2	5.4200
2	КО Стари Град	26266			део	ШУМА	4	1.2500
2	КО Стари Град	26267			део	ШУМА	4	7.0600
2	КО Стари Град	26648	/	1		ПАШЊАК	5	50.6378
2	КО Стари Град	27276			део	ШУМА	2	1.1700
2	КО Стари Град	27278			део	ШУМА	2	3.7500
							Укупно (ha)	600.2040

Пројекат: Управљање популацијом природних реткости – слепо куче (*Nannospalax (leucodon) montanosyrmiensis*) на подручју ПИО „Суботичка пешчара“

Степен заштите	Катастарска општина	Број кат. парцеле	/	Подброј	Део	Намена	Класа	Површина (ха)
2	КО Нови Град	25861				ЊИВА	7	2.5635
2	КО Нови Град	25862				ЊИВА	7	0.0984
2	КО Нови Град	25863				ЊИВА	7	0.7228
2	КО Нови Град	25864				ЊИВА	7	0.7148
2	КО Нови Град	25865				ЊИВА	7	0.6978
2	КО Нови Град	25866				ЊИВА	7	0.7050
2	КО Нови Град	25867				ЊИВА	7	1.0478
2	КО Нови Град	25868				ЊИВА	7	0.7323
2	КО Нови Град	25869				ЊИВА	7	0.7498
2	КО Нови Град	25870				ЊИВА	7	0.6768
2	КО Нови Град	25871				ЊИВА	8	0.7006
2	КО Нови Град	25872				ЊИВА	7	0.7228
2	КО Нови Град	25873				ЊИВА	7	0.1123
2	КО Нови Град	25874				ЊИВА	7	0.6015
2	КО Нови Град	25876				ЊИВА	7	2.8990
2	КО Нови Град	25877				ЊИВА	7	0.6291
2	КО Нови Град	25878				ЊИВА	7	1.0818
2	КО Нови Град	25879				ЊИВА	7	0.5652
2	КО Нови Град	25880				ЊИВА	7	0.4247
2	КО Нови Град	25881				ЊИВА	7	0.7885
2	КО Нови Град	25882				ЊИВА	7	1.0814
2	КО Нови Град	25883				ЊИВА	7	2.3011
2	КО Нови Град	25884				ЊИВА	7	1.1240
2	КО Нови Град	25885				ЊИВА	7	4.9224
2	КО Нови Град	25886				ЊИВА	7	0.1492
2	КО Нови Град	25887				ЊИВА	7	0.6594
2	КО Нови Град	25888				ЊИВА	7	4.5677
2	КО Нови Град	25889				ЊИВА	7	1.2563
2	КО Нови Град	25890				ЊИВА	7	5.6985
2	КО Нови Град	25891				ЊИВА	7	1.6797
2	КО Нови Град	25892				ЊИВА	7	2.8678
2	КО Нови Град	25893				ЊИВА	7	0.2290
2	КО Нови Град	25895				ЊИВА	7	0.9245
2	КО Нови Град	25896				ЊИВА	6	1.9726
2	КО Нови Град	25896				ЊИВА	8	0.5500
2	КО Нови Град	25897				ЊИВА	7	0.2585
2	КО Нови Град	25898				ЊИВА	7	0.3613
2	КО Нови Град	25899				ЊИВА	7	2.3760
2	КО Нови Град	25900				ЊИВА	7	2.8246
2	КО Нови Град	25901				ЊИВА	4	3.2037
2	КО Нови Град	25902				ЊИВА	7	0.8114
2	КО Нови Град	25903				ЊИВА	7	0.5470

Програм управљања ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА“ за 2019. годину

2	КО Нови Град	25970	/	1		ПАШЊАК	5	4.2090
2	КО Нови Град	26050				ЊИВА	7	12.8561
2	КО Палић	3253				ЊИВА	7	1.4366
2	КО Палић	3258				ЊИВА	6	21.1318
2	КО Палић	3261				ЊИВА	7	0.5242
2	КО Палић	3277				ЊИВА	6	20.9931
2	КО Палић	3279				ЛИВАДА	4	1.3340
Укупно (ha)								120.0854

Пројекат: Управљање популацијом природних реткости – шафрањика (*Colchicum bulbocodium*) на подручју ПИО „Суботичка пешчара“

Степен заштите	Катастарска општина	Број кат. парцеле	/	Подброј	Део	Намена	Класа	Површина (ha)
2	КО Нови Град	25855			део	ШУМА	3	15.3778
2	КО Нови Град	25856			део	ШУМА	3	4.9800
2	КО Нови Град	25857			део	ШУМА	3	19.7400
2	КО Нови Град	25858			део	ШУМА	3	0.1250
2	КО Нови Град	25970	/	1		ПАШЊАК	5	4.2090
2	КО Палић	3149				ШУМА	3	13.3843
2	КО Палић	3179	/	1		ПАШЊАК	6	10.5737
2	КО Палић	3180	/	1		ПАШЊАК	6	10.5937
2	КО Палић	3181	/	1		ПАШЊАК	6	10.6137
2	КО Палић	3182	/	1		ПАШЊАК	6	10.6338
2	КО Палић	3183	/	1		ПАШЊАК	6	10.6738
2	КО Палић	3184	/	1		ПАШЊАК	6	10.6920
2	КО Палић	3185	/	1		ПАШЊАК	6	10.6947
2	КО Палић	3186	/	1		ПАШЊАК	6	10.6019
2	КО Палић	3187	/	1		ПАШЊАК	6	9.2318
2	КО Палић	3188	/	1		ПАШЊАК	6	7.4774
2	КО Палић	3189				ПАШЊАК	6	6.8907
2	КО Палић	3358				ПАШЊАК	5	4.4763
2	КО Палић	3404				ПАШЊАК	6	8.8214
2	КО Палић	3449				ПАШЊАК	6	7.2794
Укупно (ha)								187.0704

Пројекат: Мере активне заштите станишта и заштита птица грабљивица у ПИО „Суботичка пешчара“

Степен заштите	Катастарска општина	Број кат. парцеле	/	Подброј	Део	Намена	Класа	Површина (ha)
2	КО Нови Град	26051				ЊИВА	7	62.8408
Укупно (ha)								62.8408

9) Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

Уредбом о заштити је ограничено коришћење водног ресурса на подручју ПИО „Суботичка пешчара“, јер се режимима забрањује одвођење или превођење вода водотока Киреша, прокопавање канала и изградња заливних система, извођење радова и активности које би нарушиле геоморфолошку одлике подручја, изградња грађевинских објеката.

Посебне активности у планском периоду су: надзор над усклађеним коришћењем простора ПИО „Суботичка пешчара“, спречавање радова којима се нарушава прописани режим заштите водног ресурса. С обзиром да 2018. године није реализовано, за 2019. годину је планирана израда мултидисциплинарне студије која би дефинисала одговарајући водни режим на свим заштићеним подручјима на територији града Суботице. На бази наведене студије ће управљачу у наредном периоду бити много лакше да дефинише циљеве и мере активне заштите природе, као и да донесе програме управљања трском и воденим стаништима на заштићеном подручју.

Током 2019. године је планиран наставак реализације IPA пројекта (HUSRB/1602) под називом: „Sustainable wetland management of the transboundary Palic-Ludas catchment area“ (Одрживо управљање влажним стаништима прекограничног водозавхвата језера Палић и Лудаш), где је управљач укључен као партнер, а главни партнер у Србији је Грађевински факултет у Суботици, Универзитета у Новом Саду. Са мађарске стране је партнер „Eötvös József“ Факултет у Баји, Универзитета у Сегедину. Пројекат ће се бавити истраживањем водозавхвата на целом сливном подручју. Поред мониторинга вода, радиће се и мониторинг индикаторских група живих организама (макрофитска вегетација, фито - и зоопланктон, инсекатске групе, пауци, рибе, водоземци, гмизавци, птице и сисари). Циљ истраживања је да се на бази података који се добију током истраживања, израде Препоруке за управљање воденим стаништима на целом сливном подручју. Реализација пројекта је започета 2017. године, трајала је током 2018. године и наставиће се наредне, 2019. године до 30. септембра. У 2019. години Управљач ће радити на следећим активностима:

- Сакупљање теренских података (ангажовањем спољних стручних сарадника са дозволом)
- Организовање података (литературних и теренских)
- Заједнички рад са партнерима на изради ГИС базе података и припреми тематских карата
- Заједнички рад са партнерима на анализи података (литературних и теренских) са аспекта управљања влажним стаништима
- Комуникација са корисницима простора (организовањем семинара и презентација)
- Учешће у припреми штампаних материјала и документарног филма
- Сакупљање пропагулума аутохтоних биљних врста и садња, односно, разможавање истих у реновираном стакленику управљача
- Промоција пројекта

За планиране активности ЈП „Палић-Лудаш“-у је одобрено 7.657.000,00 динара.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Управљач ће наставити да пружа логистичку помоћ Покрајинском заводу за заштиту природе приликом флористичких истраживања и мониторинга строго заштићених врста: шафрањика (*Bulbocodium versicolor*), пешчарски каранфил (*Dianthus diutinus*), дивљи каранфил (*Dianthus pontederiae*), мразовац (*Colchicum arenarium*) и слепо куче (*Spalax leucodon*).

Планира се наставак реализације програма (програм са предшколцима, програм за ниже разреде основне школе, уобичајена презентација заштићеног подручја за посетиоце, посебни часови

са средњошколцима – заштита земљишта, заштита вода, заштита врста; посебни програми за студентске екскурзије са унапред договореним темама итд. са посетиоцима – љубитељима природе у склопу рада Визиторског Центра Лудаш, и интензивнији развој програма посматрања птица.

Планира се реализација традиционалног еко кампа (локалитет на комплексу Визиторског центра Лудаш – објекат Истраживачка станица) са орнитолошким и другим природњачким садржајима у сарадњи са невладиним сектором. Планира се реализација међународног волонтерског радног кампа (локалитет на комплексу Визиторског центра Лудаш – објекат Истраживачка станица) са Младим истраживачима Србије – Волонтерским сервисом Србије, као и других кампова различитих тема и садржаја са другим субјектима (нпр. Стваралачки камп – Колонија сликара „Подржимо заштиту Лудашког и Палићког језера“, Црвени крст, радиоаматери, извиђачи, планинари, љубитељи природе).

Истраживања и мониторинг одвијаће се континуирано у сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Рипагиа“. Реализују се заједнички пројекти: зимско храњење птица, пројекат постављања вештачких дупљи и мониторинг птица дупљашница (сове, птице певачице, грабљивице). Наставиће се следећи програми/активности: праћење миграције птица (мониторинг, прстеновање – маркирање птица алуминијумским прстенима по међународним стандардима); програм „Активна заштита модровране постављањем вештачких гнездилешних дупљи у Војводини“; активности у оквиру Међународног зимског цензуса птица водених станишта (IWC – International Waterbird Census) – у сарадњи са Друштвом за проучавање и заштиту птица Србије; „Еколошки повољна пољопривредна пракса“ са активностима постављања стубова за птице грабљивице између пољопривредних парцела у циљу регулације броја глодара и постављања вештачких дупљи за птице певачице у виноградима и воћњацима у циљу регулације броја инсеката; организовање едукативних излета на подручју Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“, затим праћење стања локалитета хранилиште за птице грабљивице уз формирање посебног мониторинга ових врста сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Рипагиа“ кроз њихове програме.

Наставиће се истраживања на распрострањењу врсте *Phengaris teleius*. За све наведене активности ће се исходovati Решење о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе.

- Током 2019. године, управљач планира да организује **Међународну конференцију у вези са распрострањењем и екологијом строго заштићене врсте – шафрањика (*Colchicum bulbocodium*)**, чија популација значајно расте на овом заштићеном подручју. Конференција ће се одржати у Визиторском центру „Лудаш“, у периоду цветања врсте шафрањика (средина марта месеца) и планирано је да траје три дана. Конференција ће имати међународни карактер и суорганизатор ће бити Национални парк „Кишкуншаг“ из Мађарске. Ово би била прва конференција на ову тему која се одржава на нашем заштићеном подручју. На основу досадашњег искуства у вези са конференцијама о заштићеним врстама и стаништима, постоји велико интересовање, па се очекује и велики број пријављених учесника из различитих организација и институција из земље и иностранства (око 30). Предвиђено је да се првог дана конференције презентују радови и стање популација код нас, уз дискусију у вези са екологијом и заштитом ове врсте.

Наредног – другог дана је планиран обилазак терена и учествовање у бројању јединки ове врсте на нашим теренима, а трећег дана на површинама у Мађарској – у оквиру Националног парка „Кишкуншаг“. За учеснике је предвиђен смештај у Визиторском центру на Лудашу, Истраживачкој станици (објекат поред Центра), као и исхрана. У случају немогућности реализације грејања објекта (Визиторски центар „Лудаш“), смештај ће бити организован на другој локацији.

- Средства су намењена за трошкове исхране учесника конференције о шафрањики (и смештај) и за материјал за израду и постављање нових квадрата за бројање, као и за исхрану и трошкове боравка учесника еко-кампова (трошкови средстава за хигијену и одржавање

Визиторског центра, прања постелине и ангажовања сервиса за чишћење и одржавање зграде) и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Буџет јединице локалне самоуправе	315.750,00
Сопствени приходи од обављања делатности	95.250,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	94.000,00
Укупно	505.000,00

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1) Мере и услови

Управљач је позициониран у систему као карика која учествује у планирању и укључен је у доношење разних урбанистичких планова различите категорије. Планирана је континуирана сарадња са корисницима простора у циљу упућивања на потраживање услова заштите природе надлежног Завода за заштиту природе. С обзиром да је површина овог заштићеног подручја преко пет хиљада хектара, неминовно је да током године до управљача стигне велики број захтева за сагласношћу – за изградњом и изменом намене простора. Управљач на такве захтеве по Закону о заштити природе, након добијених услова заштите природе надлежног завода за заштиту природе – даје, или одбија давање сагласности, уз образложење.

2) Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја итд.

- Сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе и одговарајућим субјектима у Градској управи града Суботице и Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине у вези са планирањем управљања водама на територији града Суботице
- Сарадња са свим корисницима простора који планирају активности изградње и уређења простора – Планинарски клуб „Спартак“ из Суботице, Удружење љубитеља природе „Пожели жељу“ и други.

Планира се куповина салаша – објекат са окућницом – који се налази у непосредној близини локације где се реализује испаша козама, овцама и кравама, у циљу ревитализације станишта. Планирано је да се салаш купи и уреди за потребе боравка особе која ће у предузећу обављати послове чувања, контроле и вођења евиденција у вези са стоком. Такође, ово ће бити и презентациона тачка за посетиоце у овом заштићеном подручју. Салаш ће се уредити на старински начин и за наредни петогодишњи период је планирано да буде уређен као „учионица на отвореном“.

- Средства су намењена за куповину и уређивање салаша за смештај, боравак и презентацију и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство заштите животне средине	1.420.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	355.850,00
Укупно:	1.775.850,00

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1) Задаци на развоју културно–образовних и информативно – пропагандних активности

1.1. Штампање промотивног материјала намењеног посетиоцима

За 2019. годину се планира припрема дизајна и штампа новог издања – тројезична брошура у вези са значајним стаништима и врстама резервата, која би се делила посетиоцима дуж едукативне стазе. Такође је планиран и репринт (и допуна) постојећег издања лифлета о хранилишту и птицама грабљивицама.

- Средства су намењена за припрему и израду дизајна и штампу тројезичне брошуре и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство заштите животне средине	80.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	20.000,00
Укупно:	100.000,00

1.2. Брендирање – установљавање заштитног знака ПИО „Суботичка пешчара“

Већ више година уназад постоји идеја да се за свако заштићено подручје којим управљамо дефинише „заштитни знак“ – нека животињска, или биљна врста, који би представљао препознатљив симбол тог заштићеног подручја. Поред званичног знака управљача и знака Заштите природе, креираће се и знак заштићеног подручја, који ће се у складу са постојећом легислативом пласирати локалном становништву и корисницима простора као могућност постављања на своје производе, презентације и сл. Планирано је да то буде слепо куче, или шафрањика.

- Средства су намењена за заштитног знака и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство заштите животне средине	20.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	5.000,00
Укупно:	25.000,00

1.3. Медијско представљање (израда видео и аудио материјала)

И 2019. године ће се наставити сарадња са локалним и регионалним медијским кућама – РТС, Уи – есо РТВ, Панон РТВ, ТВ Војводина, ТВ Суботица и свим другим заинтересованим. Планирано је снимање подручја из ваздуха, које би се искористило, како у промотивне сврхе, тако и у сврху мониторинга станишта заштићеног подручја.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	50.000,00

2) Опремање центра за посетиоце

Дана 01.05.2018. године на папиру започео је реализација пројекта из програма Interreg – IPA CBC Hungary – Serbia (HUSRB/1602) под називом:

A New Approach in Rural Ethno - and Ecotourism: Capacity and Competence (Нови приступ у еко-и етнотуризму: Капацитет и компетенција), а због кашњења потписивања уговора о реализацији активности ће се почети тек од краја новембра 2018. године. Управљач се у овом пројекту појављује као партнер, а носилац је Завод за фармацију, Медицински факултет Универзитета у Новом Саду, партнери су још Универзитет у Сегедину и Институт за низијско шумарство Универзитет у Новом Саду. Кроз пројекат би требало да се реализује адаптација Визиторског центра на Лудашу (молерски радови, лакирање дрвенарије), посетилачка инфраструктура, презентациона башта са врстама

лековитог биља које може да се нађе на подручју Резервата. Такође, биће израђена интернет страница наведеног пројекта, као и неке апликације за андроид телефоне које „воде“ посетиоце кроз заштићено подручје. За планиране активности ЈП „Палић-Лудаш“ у је одобрено 7.908.000,00 динара. За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства.

У склопу пројекта **Conservation of the European Roller in Hungary and Serbia – LIFE18 NAT/HU/000910** је планирана изградња „Визиторског центра за промоцију модровране на Лудашком језеру“. Пројекат је петогодишњи и током 2019. године се не планира почетак изградње објекта, али је неопходна израда извођачког пројекта. Објекат је планиран на месту где се налази полусрушени угоститељски објекат „Szúnyog Csárda“.

Током 2019. године је планирана израда сталне изложбене поставке у холу Визиторског центра. Идеја је да се направе витрине које ће, поред значајних информација о истраживачима који су дали велики допринос у заштити и унапређењу наших заштићених подручја, садржати и књиге, радове и друге артефакте из њиховог живота и рада. Реализација идеје се планира са Биолошким факултетом Универзитета у Београду.

3) Задаци и активности на развоју одрживог туризма

Одређени локалитети заштићеног подручја су традиционална места за излете али нису (или су само делом) уређена (Борова шума код Тресетишта, Мајдан у Келебијској шуми). Пројекат развоја одрживог туризма у заштићеним подручјима се реализује кроз три сегмента: израда посетилачке инфраструктуре, израда програма за различите циљне групе посетилаца и пласирање програма за основне и средње школе и факултете, посебно у делу који се односи на инкорпорирање посета заштићеним подручјима у планове наведених школских и високошколских установа.

За 2019. годину је планиран наставак уређивања традиционалног места за излет – „Мајдан“, које је започето током 2018. године. Локалитет је опремљен клупама, столовима, надстрешницама, едукативним информативним таблама и током 2019. године ће се наведени мобилијар одржавати, а планирана је и израда нових садржаја. Активности се реализују у режиму III степена заштите у складу са решењем о условима заштите природе надлежног Завода за заштиту природе (решење број: 03-2859/2 од 02.11.2018. године). Пројекат се реализује у сарадњи са Градском управом града Суботице – Секретаријат за пољопривреду и заштиту животне средине.

Планиран је наставак сарадње са Планинарским друштвом „Спартак“ из Суботице и Удружењем љубитеља природе „Пожели жељу“ у наставку обележавања едукативне стазе у дужини од 38 километара. У наведеним активностима управљач се појављује као логистичка подршка и нема обавезе у финансијском делу.

- Средства су намењена за наставак уређивања и одржавање постојећег мобилијара на излетишту „Мајдан“

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Буџет јединице локалне самоуправе	808.000,00
Укупно:	808.000,00

VII САРАДЊА

1) Сарадња и партнерство са локалним становништвом

Планира се стална сарадња чуварске и стручне службе са корисницима простора (локално становништво, закупци пољопривредног државног земљишта, пољопривредници, шумарство, ловци).

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства

2) Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју

Корисници простора Суботичке пешчаре или власници/корисници парцела обраћају Управљачу – стручној служби (усмено или писмено) или директно чуварској служби на терену и њихови упити се решавају на начин да им се објасни Уредбом одређен режим, да ли је жељена активност у складу или не или се упућују у процедуру добијања услова заштите природе ако Управљач оцени да је потребно. Ова комуникација са корисницима/власницима доприноси бољем разумевању и тачнијим подацима о коришћењу. Уз даље развијање базе података, планира се даља стандардизација ових послова у вођењу података о наведеним пословима.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства

3) Сарадња са невладиним организацијама

Стална је сарадња са више невладиних организација на посебним пројектима и планира се наставак истих у 2019. години. Наставиће се сарадња са:

- Млади истраживачи Србије – Волонтерски сервис Србије
- Удружење љубитеља природе „Riparia“ – Суботица
- Удружење „NabiProt“ – Београд
- Научно – истраживачко друштво студената биологије и екологије „Јосиф Панчић“ – Нови Сад
- Удружење „Arcus“ – Бачка Топола и многим другим који пријаве који планирају реализацију својих пројеката на заштићеном подручју. Планиран је наставак међународног волонтерског радног кампа у сарадњи са Волонтерским сервисом Србије (Младим истраживачима Србије).

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства

4) Међународна сарадња

Након потписивања Споразума о сарадњи са Националним парком Кишкуншаг из Мађарске у децембру 2013. године (као наставак претходног Споразума из 2004. године) отварају се даљи задаци у сарадњи који су дефинисани овим споразумом. Формирано, заједничко Радно тело са по три члана са обе стране, функционише и реализују се активности кроз размену запослених четири пута годишње (по два запослена) за рад на терену (истраживања шафрањике, слепог кучета, заштићених и строго заштићених врста, активне мере заштите), обуци (обука рада чувара заштићених подручја, размена) и сарадњи на новим пројектима (IPA Прекогранична сарадња са Мађарском). Планиран је наставак и интензивирање сарадње и током 2019. године.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства

5) Сарадња са надлежним институцијама

- Наставиће се сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе у овину пројекта „Ревитализација уништених и деградираних природних вредности на Суботичко – Хоргошкој пешчари“ и на пројекту *Праћење стања популација строго заштићених врста – станишта за потенцијалну реинтродукцију врсте *Spermophilus citellus* (текуница)*.
- Планиран је наставак сарадње са Градом Суботица у смислу промоције заштићених подручја и подршке у реализацији кампова (заштита и унапређење биодиверзитета).
- Наставиће се сарадња са Министарством пољопривреде и заштите животне средине – Управљач ће и у 2019. години учествовати на семинарима за управљаче заштићених подручја, које организује Министарство заштите животне средине, као и на обукама и семинарима.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства

б) Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима

Приказивање, односно промоција основних вредности Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“, представљаће у 2019. години један од значајних задатака управљача на остваривању заштите овог подручја.

Главни задаци у смислу промоције су:

- стално медијско приказивање (дневне новине, часописи, магازини, радио, телевизија) напора, резултата и успеха на очувању и унапређењу стања комплетног заштићеног подручја, његовог коришћења, као и проблема и тешкоћа који прате заштиту природе;
- снимање популарних, образовних и, евентуално, научних филмова;
- штампање проспеката, лифлета, брошура, приручника, упутстава и других публикација,
- интернет презентација – одржавање и унапређење презентације

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	50.000,00

VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

1. Противпожарна заштита

У периодима када је повећана опасност од пожара појачаће се рад чуварске службе на осматрању. У заштићеном подручју је присутан проблем паљења тршњака, а починиоце је тешко ухватити. Приликом пожара, који се најчешће подмећу да се обнови део тршњака, страда фауна (птице тршњака, корњаче и други водоземци), али и делови ретке флоре. Исти пожар се често преноси и на околно пољопривредно земљиште и дешава се да угрожава и насеља. Због тога се чуварска служба посебно организује у циљу противпожарне заштите у периодима јесен и нарочито пролеће.

Планира се одржавање постојеће опреме - апарата за гашење (допуњавање, атести и контрола) и набавка нових.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи од обављања делатности	8.000,00
Укупно:	8.000,00

2. Обележавање важних датума за заштиту животне средине

Током 2019. године је планирано обележавање два значајна датума за Предео изузетних одлика „Суботичка пешчара“:

- 11. април – *Дан заштите природе*
- 22. април – *Дан планете Земље*

Пошто током протеклих година није реализовано, 2019. године је планирано да се током године одреде датуми који би били значајни за ово и за друга заштићена подручја. Датуми би се дефинисали у односу на значајне врсте заштићеног подручја, па би, у складу са тим, добили и називе (нпр. „Дан слепог кучета“, „Дан шафрањике“, „Дан модровране“). У Националном парку „Кишкуншаг“ у Мађарској већ постоје на овај начин дефинисани значајни датуми, па ће се у складу са постојећим календаром, дефинисати и наши значајни дани.

- Средства су намењена за кетеринг за госте током манифестација и обележавања важних датума и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	50.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	50.000,00
Укупно:	100.000,00

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Јавно предузеће „Палић-Лудаш“ је управљач на пет заштићених подручја у региону Суботице, а једно од њих је и ПИО „Суботичка пешчара“.

Делатност Сектора заштите природе се суфинансира преко Фонда за животну средину Града Суботице и путем конкурса за суфинансирање од стране Покрајине и Републике, као и од прихода од накнада за коришћење заштићеног подручја.

**ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2019. ГОДИНУ – Табела прихода за заштићено подручје ПИО
"Суботичка пешчара"**

Ред.број	Извори прихода	Износ у динарима
1.	Средства Буџета Републике Србије	3.586.560,00
	1.1. Министарство заштите животне средине	3.586.560,00
	1.2. Остала средства Републике Србије	0,00
2.	Сопствени приходи	1.379.819,04
	2.1. Приходи од обављања делатности	1.100.115,00
	2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	279.704,04
	2.3. Остали сопствени приходи	0,00
3.	Средства буџета јединице локалне самоуправе	2.925.997,92
	3.1. Град Суботица	2.925.997,92
4.	Остала средства	0,00
	4.1. АП Војводина	0,00
	4.2. Конкурси	0,00
	Укупно приходи	7.892.376,96

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2019. ГОДИНУ – Табела планираних расхода за заштићено подручје ПИО "Суботичка пешчара"

	Врста расхода	Буџет Републике Србије	Сопствени приходи од обављања делатности	Буџет јединице локалне самоуправе	Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	Остала средства	Укупно
	ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	2.066.560,00	471.015,00	1.802.247,92	130.704,04	0,00	4.470.526,96
	Бруто зараде чувара	1.200.000,00	0,00	260.647,92	85.631,99	0,00	1.546.279,91
	Остали трошкови чуварске службе	300.000,00	249.375,00	0,00	0,00	0,00	549.375,00
	Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача и материјални трошкови њиховог рада	80.000,00	0,00	1.041.600,00	45.072,05	0,00	1.166.672,05
	Управљање отпадом – селектирање и одвожење отпада	240.000,00	60.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
III	Одржавање постојећег мобилијара	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
	Обележавање – одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака	54.400,00	13.600,00	0,00	0,00	0,00	68.000,00
	Заснивање и успостављање базе података ГИС	32.160,00	8.040,00	0,00	0,00	0,00	40.200,00
	Реинтродукција, реколонизација	80.000,00	20.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Рекултивација	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
	Ревитализација и мере активне заштите природе	80.000,00	20.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Задаци и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем	0,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	500.000,00
IV	ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА	0,00	95.250,00	315.750,00	94.000,00	0,00	505.000,00

	Материјални трошкови у вези развоја научних, образовних и културних функција заштићеног подручја	0,00	95.250,00	315.750,00	94.000,00	0,00	505.000,00
V	ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА	1.420.000,00	355.850,00	0,00	0,00	0,00	1.775.850,00
	Куповина и уређење салаша за смештај и боравак и презентацију заштићеног подручја	1.420.000,00	355.850,00	0,00	0,00	0,00	1.775.850,00
VI	ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА	100.000,00	70.000,00	808.000,00	5.000,00	0,00	983.000,00
	Штампање промотивног материјала намењеног посетиоцима (проспекти, брошуре...)	80.000,00	20.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Брендирање – установљавање заштитног знака	20.000,00	0,00	0,00	5.000,00	0,00	25.000,00
	Медијско представљање (израда аудио и видео материјала)	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
	Наставак уређивања и одржавања постојећег мобилијара	0,00	0,00	808.000,00	0,00	0,00	808.000,00
VII	САРАДЊА	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
	Стално медијско приказивање, интернет презентација предузећа	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
VIII	ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ	0,00	58.000,00	0,00	50.000,00	0,00	108.000,00
	Противпожарна заштита – одржавање постојеће опреме за гашење	0,00	8.000,00	0,00	0,00	0,00	8.000,00
	Кетеринг за госте током манифестација и обележавања значајних датума	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00	100.000,00
	УКУПНИ ТРОШКОВИ	3.586.560,00	1.100.115,00	2.925.997,92	279.704,04	0,00	7.892.376,96

